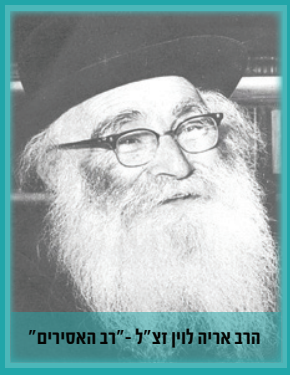
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת וישלח

ט"ז כסליו תשע"ט

גליון מספר 100

דרך חיים

מכובדינו היקרים,

יעקב אבינו ע"ה מופיע במקרא באופן קבוע כאיש בעל מורא ופחד. הוא חושש מפני לקיחת הברכות מאביו ברמאות, "אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע". לאחר חלום הסולם ירא יעקב מפני קדושת אותו מקום, "ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה אנכי לא ידעתי. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים". הוא חושש כאשר פני לבן אינם כתמול שלשום ולכן חוזר ארצה. לאחר שלבן רודף אחריו ומשיגו טוען יעקב "כי יראתי כי אמרתי פן תגזל את בנותיך מעמי", ומכח יראתו זו מיד עורך עימו יעקב גלעד על מנת לוודא שלא יבוא שוב להטרידו. לאחר כל זה שוב חושש יעקב מפני אחיו עשו ומתקין את עצמו לדורון, תפילה ומלחמה למולו. כך היה יעקב ירא ופוחד גם בהמשך דרכו. ולא לחינם אנו שרים מדי מוצאי שבת "אל תירא עבדי יעקב".

בפרשת השבוע שלנו כשחושש יעקב מהפגישה עם אחיו- עשו אנחנו רואים התנהלות גדולה מאד של חשש. "כה תאמרון לאדוני לעשיו, כה אמר עבדך יעקב... ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעינך... ויקח בידו מנחה... לעבדך יעקב... וישחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו".

החשש הזה גדול כל כך עד שאפילו חז"ל מתנגדים להתנהגות של יעקב אבינו (ילקוט שמעוני פרשת וישלח רמז קל):

"רבי יהודה בר סימון פתח מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע, כשם שאי אפשר למעין להרפס ומקור להשחת כך אי אפשר לצדיק למוט לפני רשע. אמר לו הקדוש ברוך הוא לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר 'כה אמר עבדך יעקב'.

רבי הונא פתח 'מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו', משל לארכיליסטים (ראש השודדים) שהיה ישן בפרשת דרכים, ועבר חד מעיר ביה אמר ליה קום לך דבישא שכיח הכא (עבר אחד והעיר אותו מפני שמצויה שם רעה). קם ושרי (היכה אותו). מקפח ביה (קילל אותו). אמר ליה ינער בישא דהוא דמיך ועוררתיה (יתעורר עליך הרע, שהוא היה ישן ואתה עוררת אותו). כך אמר לו הקדוש ברוך הוא לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר 'כה אמר עבדך יעקב'".

מידתו של יעקב אבינו היא מידת אמת, כלשון הפסוק "תתן אמת ליעקב". הקב"ה נתן וחקק

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

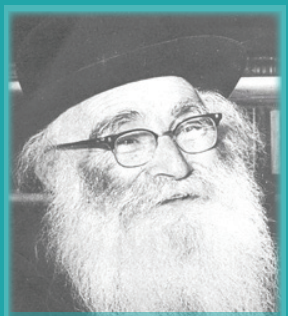

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

ביעקב את מידת האמת, ולכן כל סטייה ממידתו היא בעייתית ומולידה את הפכה- השקר. אם חלילה יסטה יעקב מתכונתו אף במעט יהיה לעשו הרשע בעל השקר מקום להיתפס. הפחד של יעקב הוא מחסרונו האישי, שחלילה לא יהיה בו רבב של חסרון, לכן הוא פוחד מלבן ומעשו שלא יידבק בו חסרונם. כך גם אומר יעקב לה' "קטנתי מכל החסדים", איני ראוי חרף ההבטחות של הקב"ה אליו.

אמר החוזה מלובלין: גם אם הקב"ה בכבודו ובעצמו יאמר לי שאני צדיק אאמין בדבריו רק על אותו הרגע בלבד, שכעבור רגע ודאי לי שכבר קלקלתי. אנחנו בני יעקב, זרע אמת, צריכים להישמר ולהיות בתכלית הדקדוק, ולא לדמיין שהוא שלם ולעזוב את אחריותנו על הצדקות והקדושה.

שבת שלום ומבורך,
חיים אידלס

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח דרך אתר:
עמותת איש צדיק היה,
מדף: שו"ת עם הרב חיים אידלס
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר ובעלון.

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

בצוואתו כתב הצדיק הירושלמי רבי אריה לוין, בתוך דבריו: "אבקש בכל לשון של בקשה שלא להספידני כלל... גם אחר-כך בתום 'השבעה' ו'השלושים'.

את הטעם לדבר הסביר נכדו בסיפור שחווה רבי אריה בעצמו:

במסעו של ר' אריה לאנגליה נזדמן לביתו של יהודי אנגלי אמיד והתחבב עליו במיוחד. בין השניים התפתחה שיחה ידידותית ובמהלכה נתוודע הלה למשפחתו ברוכת-הילדים של רבי אריה ולמצבו הכלכלי-האישי הדחוק מאוד. האיש הרים תרומה נכבדה לישיבה ואף הבטיח לשלוח לירושלים תמיכה כספית בעבור רבי אריה ומשפחתו.

בימים ההם הייתה העברת כספים מחו"ל לארץ-ישראל בגדר משימה קשה. במיוחד קשה היה להעביר כסף מאנגליה לארץ, שכן האנגלים נלחמו אז בטורקים ובין המדינות היה נתק. העברת כספים נעשתה אפוא רק באמצעות שליחים נאמנים שנסעו לארץ, על-פי-רוב דרך סוריה. הסדר בכספי התמיכה ביהודי ארץ-ישראל היה שהשליחים מסרו את כספי התרומות לגבאי הצדקה, ואלה היו מחלקים אותם כראות עיניהם או על-פי הוראות התורמים שצורפו לתרומותיהם.

זמן- מה לאחר שובו של רבי אריה מאנגליה לארץ קיבל מכתב מהיהודי עמו התיידד באנגליה, ובמכתב נאמר כי אכן עמד בדיבורו ושלח לו עשר לירות סטרלינג, סכום נכבד למדיי באותו זמן.

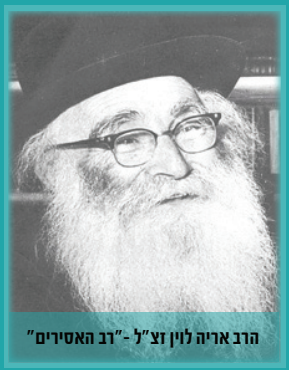
הרב אריה לוין זצ"ל -"רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

רבי אריה המתין כמה ימים לקבלת הכסף, וכשלא שמע דבר מגבאי הצדקה, הלך לביתו ושאלו אם הגיע על שמו כסף מחו"ל.

הגבאי עלעל בפנקסו ולבסוף אמר: "אכן, התקבל כסף על שם ר' אריה לוין, אך עליי לברר תחילה אם אין בירושלים אדם נוסף בשם זה, כדי שאהיה בטוח שאמנם אליך התכוון שולח התרומה". קיבל עליו .רבי אריה את הדין בשתיקה וחזר לביתו. בינתיים חלה אחד מילדיו של רבי אריה ונעשה הצורך בכסף חיוני ממש בכדי לקנות מזון ותרופות לילד החולה, ובידי רבי אריה לא הייתה פרוטה. חזר אפוא לבית הגבאי וביקש לקבל את עשר לירות הסטרלינג שנשלחו אליו מאנגליה. "עדיין לא סיימתי את הבדיקה", השיב לו הגבאי בטון ענייני וקר. רבי אריה נודע בסבלנותו הנדירה לכל אדם, אך הפעם אמר: "אני כבר סיימתי את הבדיקה, ואני אומר לך בוודאות כי אין עוד אריה לוין בכל ירושלים. חוץ מזה, בידי מכתב ששיגר אליי התורם מאנגליה ובו הוא שואל אם עשר לירות הסטרלינג ששלח בעבורי כבר הגיעו לידי".

גבאי הצדקה לא התרשם מטיעוניו של רבי אריה. "כשאני אסיים את הבירור, אעביר את הכסף ליעדו", אמר. כעבור כמה ימים אחדים הלך לעולמו הילד החולה של רבי אריה, בקשתו האחרונה הייתה לאכול פרוסת לחם, אך בבית לא היה אפילו פירור של לחם כדי למלא בקשה אחרונה זו.

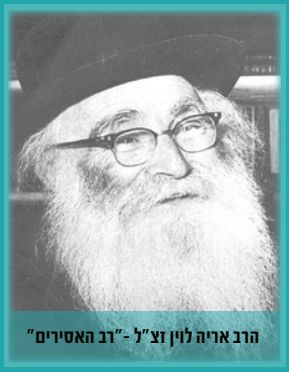
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

בימי ה'שבעה' הגיע אותו גבאי צדקה לנחם את רבי אריה, באותה הזדמנות מסר לו את הכסף באמרו: "סיימתי את הבדיקה, ואכן אין עוד ר' אריה לוין בכל ירושלים. הכסף שלך". ואולם רבי אריה השבור והכאוב סירב לקבל ממנו את הכסף.

כעבור שלושה ימים נפטר בפתאומיות גבאי הצדקה. בהלוייתו הוספד הגבאי, ואחד מן המספידים נשא נאום חוצב להבות, בין השאר דיבר ביושרו של הנפטר וציין ש"מעולם לא עיכב בידו כסף שקיבל, אלא תמיד העבירו במהירות האפשרית ליעדו". רבי אריה, שהיה נוכח בשעת מעשה, לחש באוזני אחד מבני ביתו: "סהדי במרומים כמה יכולים דברי המספידים להיות רחוקים מן האמת".

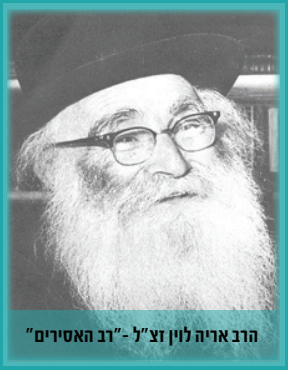
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בשבוע שעבר עסקנו בגודל מעלת סמיכת גאולה לתפילה וגדריה. נעיר הערה נוספת בהקשר זה.

אדם שלא היו בידו טלית ותפילין וכן אמר קריאת שמע וברכותיה בלעדיהם מסיבה כלשהי (כגון שיפסיד זמן תפילה, שבלא סיבה עליו להמתין לחברו שיסיים תפילתו ויביא לו להניחן, כפי שהזכרנו לפני מספר שבועות), והגיעו לידיו טלית ותפילין כשעומד בברכת "גאל ישראל"; לכתחילה יניח את התפילין בלבד ויימנע מלהתעטף בטלית עד אחר תפילת עמידה. אך אדם שמתבייש להתפלל תפילתו בלא טלית הקלו והתירו משום בושתו גם להתעטף בטלית. את ההתעטפות וההנחה יעשה בלא ברכה, ואחר סיום תפילת עמידה יברך עליהן וימשש בתפילין שבידיו ובטליתו.

עניין נוסף של הפסק בין גאולה לתפילה הוא בענייה לדברים שבקדושה. אדם שעומד להגיע לברכת "גאל ישראל" ורואה שעומדים להגיד דבר שבקדושה שעליו צריך לענות ימתין ב"תהילות לאל עליון" או על כל פנים ב"שירה חדשה" ויענה על כל דבר שיכול לענות 'בתוך הפרק' (כפי שביארנו מושג זה לפני מספר שבועות, ודברים אלו הם: עניית "אמן יהא שמא רבא... עלמיא" ו"אמן" אחר "דאמירן בעלמא", "קדוש קדוש קדוש" ו"ברוך כבוד" בקדושה, "ברכו" ואמירת "מודים אנחנו לך" בלבד ב'מודים דרבנן'. לדעת האשכנזים אפשר גם לענות "אמן" על ברכת "האל הקדוש" ו"שומע תפילה" של חזרת הש"ץ). בדיעבד אם המשיך לברכת "צור ישראל" ולא אמר עדיין שם ה' בחתימת הברכה יכול לענות לדברים שעונה 'בתוך הפרק' ולאחר מכן ישוב ויאמר מתחילת ברכת "צור ישראל". אך אדם שכבר חתם "גאל ישראל" והגיעו הציבור לדברים שבקדושה אינו עונה עמהם, ואף אינו שותק (כפי שנוהג במהלך תפילת עמידה) אלא סומך לה מיד את תחילת תפילת עמידה, משום שגם הפסק בשתיקה נחשב להפסק.

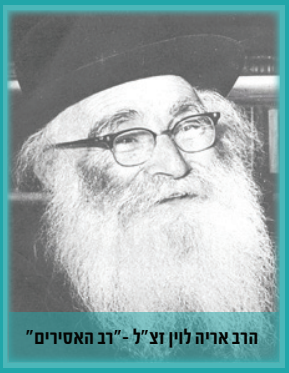
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | קנינו בית חדש שנבנה על גבי קרקע חדשה, האם יש בכך איסור?

תשובה | המקור לאיסור נמצא בצוואת רבי יהודה החסיד (אות ט"ז- י"ז). ככלל יש לדעת שלחלק מהפוסקים צוואת רבי יהודה החסיד נוגעת רק לזרעו בלבד, ויש אומרים שכולם צריכים להיזהר בה, ובמיוחד בדברים הקלים.

החת"ס (יו"ד סי' קל"ח), שהיה מזרע ריה"ח, כתב שיניח תרנגול ותרנגולת למעט זמן בבית וזה נחשב כמו שכבר דרו שם ואז אין ממה לחשוש. ומעניין שבד"ת (סי' קע"ט) הביא משו"ת חיים ביד (יו"ד סי' ל"ב) שיניח שם תרנגול כנגד כל הזכרים ותרנגולת כנגד כל הנקבות, ושצריך שיהיו שם כל הלילה ובבוקר ישחט אותם שם השוחט, ויעשה את מצות כיסוי הדם, ובזה יש כפרה ואין מה לחשוש. ולכן בבית שמעולם לא דרו בו ראוי ונכון להשתדל בעניין זה, או על כל פנים לשים בו דגים חיים מטעם זה.

בנוסף כבכל חנוכת בית ובמיוחד במקרה זה של חשש סכנה יש להביא מניין ללימוד לפי הנהוג במסורת אבות של כל עדה ועדה.